

Előfizetési árak:
 egész évre 4 ft., félévre 2 ft.,
 negyedévre 1 ft.
Egyes szám ára 8 kr.
 hirdetések mérsékelt árak szerint.

A lap megjelenik minden csütörtökön.

Felelős szerkesztő:

ENDRE JÁNOS.

KÖZÉRDEK

Szerkesztőség: Deák-u. 8.
 hova a lap szellemi részét illető
 közlemények küldendők.
 Keziratok vissza nem adatnak.

Kiadóhivatal: Arpád-ut 20.
 hova a lap anyagi részét illető közle-
 menyek és előfizetési pénzek küldendők

Kiadótulajdonos:
FUCHS ANTAL.

UJPEST-ÉS KÖRNYÉKÉNEK TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAPJA.

A külső-váczi-ut rendezése.

A székes-főváros tanácsa már régen foglalkozik a külső-váczi-ut rendezésének ügyével, de a kivitelre még nem került a sor. Most újabb az V-VI külterki kör egy küldöttsége ismét megsürgette az ügyet és biztató választ nyert.

Tény, hogy ennek a főváros egyik legnagyobb közlekedési vonalának a kiépítése már nagyon szükséges és elodázhatatlan. Ezt az utvonalat a vízvezeték és villamosvasut építése alkalmával teljesen meglazították úgy, hogy az a kisebbszerű javítás, toldozás-foltozás nem elegendő arra, hogy az ut jókarba helyeztessék és csak hiába való költségek.

Ennek az utvonálnak alapos rendezése és kövezése szükséges annyival is inkább, mert ez évről-évre nagyobb arányokban kiépülve, a közlekedés mindig nagyobb és nagyobb lesz.

Gyár, gyár után épül ezen utvonalon, ezeknek érdeke pedig első sorban jó utat kíván, hogy az anyag oda szállítása és a készítmény elszállítása minél jobban lehetővé tétessék.

A mostani utviszonyok éppen akadályozzák a közlekedést és nem egy esetben a rossz ut miatt egy-egy kocsisokszor egész napon át vesztegel az uton, míg kellemetlen helyzetéből mindenféle emelőgépek segítségével kibírják szabaddítani. Természetesen ilyen közlekedési akadályok mindig a gyár rovására és anyagi kárára történnek.

De kárára van a székesfőváros kereskedelmére is, mert a főváros környékét, — mely pedig a fővárost élelmiszerekkel és iparcikkkel nagyban ellátja, a rossz közlekedési viszonyok miatt nagyon gyakran egészen elzárja magától. Szóval a külső-váczi-utnak minél gyorsabb rendezése és kiépítése úgy a főváros, annak gyáriparának és környékének érdekében már nagyon szükségessé vált.

Azonban nemesak a kocsis uttestnek, hanem a gyalogjárda jobb karba helyezése is már égető kérdéssé válik.

Hiszen ezen az uton naponként ezer meg ezer ember fordul meg, jár-kezel az uton levő gyárakba napi keresménye után, de egy kis esőzés után a domb és völgyet váltakozó gyalog uttest sokszor járhatatlan és megnehezíti a munkásoknak a gyárakba való jutását és így hivatásuk után való járását, a mi sokszor késedelmet okozva megrövidíti a munkásokat rendes keresményében.

Egyáltalán a külső-váczi-utnak rendezése minden tekintetben sürgős kérdéssé vált, melynek megoldása immár elhalaszthatatlan.

Ezért úgy a gyárosok, munkások, valamint a székesfőváros környékének nevében kérjük a székesfőváros taná-

csát, hogy ezen utvonálnak rendezését minél előbb vegye fel munkaprogramm-jába, mert annélkül ez a rész nem tud úgy fejlődni, amint ezt előnyös fekvése kijelöli és mutatja.

Bizton reméljük, hogy a székesfőváros tanácsa meg fogja hallgatni méltányos kérelmünket és a külső-váczi-ut az érdekeltek örömeire hamar rendezve lesz.

Egy gyáros.

Egy magyar találmány.

(A Telefon-Hirmondó).

A legújabb idők korszakalkoto találmányai között, a melyek az emberi szellem diadalát hirdetik, előkelő, sőt mondhatni domináló pozíciót foglalnak el a távolságok elenyésztesítését célzó: a vasut, a táviró, a telefon. Ezek éreztetik áldásdús hasznukat legáltalánosabban és legközvetlenebbül az emberiséggel, s ezek váltak aránylag rövid idő alatt legnépszerűbbekké.

A vasut, a táviró, a telefon azok a találmányok, a melyeknek köszönhetjük azt, hogy ez a fogalom: távolság, lényegesen vesztített jelentőségéből, a keleti expressz vonal rövid órák alatt száguld át Európán, a kabeltáviró szinte nihetetlenül rövid idő alatt közvetíti telegrammjainkat Amerikába, vagy Ausztrália szájára — csak néhány hét kérdése, hogy megnyíljen a budapest-berlini telefon vonal.

És esodálatos az, hogy az emberek a 19. századnak ezeket a nagy vívmányait mennyire gondolkodás nélkül használják. A luxusvonal utasa nem is tudja elképzelni, hogy valaha utazás »gyors« kocsin is, a Budapest-ről telefonon bécsi barátjával diskurálgató pedig bizonyára nem gondol arra, hogy egy evtizeddel ezelőtt meg nem volt meg az a szál drót, amelyen olyan szépen beszélgethünk a bécslekkkel. S egyik sem gondolja meg, hogy mennyi fejtörésbe, mennyi munkába került az, míg egy-egy zseni megajándékozhatta embertársait a vasuttal, a táviróval, a telefontal.

De éppen az a körülmény, hogy a publikum olyan hamar megszokta a használatukat, bizonyítja azt, hogy mennyire életszükségletet pótoltak.

Igy van Budapest közönsége a telefon ikertestvérével, a *Telefon-Hirmondó*-val, ezzel a világon egyedül álló magyar találmánnyal is. *Robida* és *Bellamy* irtak fantasztikus regényeikben valami olyan csodáról, mely muzsikát meg felolvasásokat tart az előfizetőnek, akinek a szobájába ennek a drótjait bevezetik. De ezek az igazán élénk fantáziával megáldott írók is csak a 20. század regényének hitték e csoda megvalósítását. S íme itt Budapestben, a sokáig barbárnak tartott Magyarország fővárosában, akadt egy magyar ember, *Edison* méltó tanítványa *Puskás Tivadar*, aki nem törődve a gonyolódokkal és szkeptikusokkal, még a 19-ik században megvalósította ezt a csodát. Alig egy pár esztendeje, hogy Puskás emberei a beszélő ujság első sodronyait kifejlesztették a főváros utcáiban, s ma már minden uri család lakásának falán ott függ a *Hirmondó* két kagylója és az előfizetők száma meghaladja a 6000-et. A budapesti közönség megszokta a *Telefon-Hirmondót*, mintha a Telefon hangmegosztásának elve mindig ismeretes lett volna. Megszokta a publicum annyira, hogy ma már fölöslegesnek találja dicsérni, s legfeljebb a kritizálásra keres alkalmat.

Az a hír azonban emócióba hozta a fővárosiakat is, hogy a *Telefon-Hirmondó* nem

kisebb dologra készül, mint a vidékre való kiterjeszkedésre. Igen, e magyar vállalat intezősége komolyan foglalkozik a tervvel, s már az engedélyt is megszerezte hozzá, hogy hálózatát összekapcsolja a vidék nagyobb városáival s ezzel országos vállalattá alakuljon át. Kísérletek is történtek már ez irányban s Arad és Szeged lakói végighallgatták a Telefon-Hirmondó egy-egy hangversenyét. Hogy ezek a kísérletek milyen fényesen sikerültek, annak illusztrálására álljon itt a következő néhány sor, amely a kísérletek után egy vidéki lapban jelent meg: »A kitűnően sikerült próba felejthetetlen lesz az előtt a társaság előtt, amely közel két óra hosszat állott igézte alatt a *Telefon-Hirmondónak*. Oly tisztán hallottuk az opera előadását és a hangversenyt, hogy ezzel szemben a „nil adminari“ elve megszűnik. Ezt meg kellett csodálnunk.«

A kísérletek után most már bizonyos, hogy a Hirmondó, amint Budapesten 612 kilométer hosszú vezetéken 6300 előfizetőnek igényeit tudja kiszolgálni, úgy képes lesz több — az ország nagyobb városában elfutó — vezetéket kielégíteni. A kérdés technikaiilag meg van oldva.

Ennek az országos hálózatnak az első álmomái, természetesen a főváros környékén levő községek, a melyek közül *Ujpesten*, *Kispesten* és *Erzsébetfalván* az új esztendő legelső napjaiban már meg is kezdtek működésüket a felszerelt *Hirmondó* készülékek. Működésük kifogástalanul tökéletes s egészen olyan, mint a főváros bármely pontján.

Az e helyeken jelentkezett nagyszámú előfizető már praktice észlelheti a beszélő-ujság számtalan előnyét s könnyen megértheti a fennemlített vidéki ujság lelkes hangját.

Innen az első stációkról indulnak majd nemsokára a sodronyok tovább, hogy vigyék, terjesszék a magyar kultúrát, a magyar szellemet.

Mert nem lesz ám olyan kicsiny dolog az, ha a Budapestben kimondott szó, az itt elhangzott zene egyszerre esendül meg az ország minden részében. Minden új oszlop, a mely továbbra viszi a Hirmondó sodronyát, egy-egy újabb közvetítője lesz a magyar művelődésnek. Terjeszti a magyar szót, magyar zenét.

A főváros környékének s főleg Ujpestnek, de a távolabbi vidéknek értelmisége is rá jött már arra, hogy e közhasznú vállalat anyagi hasznát és értelmi fellendülését fogja előmozdítani. A vidék együtt fog élni Budapesttel, mert a nagy események, a melyek a híret a Telefon-Hirmondó sodronyai szétviszik, egyszerre keltenek majd hatást a fővárosban és az ország minden részében.

Kiváló szolgálatokat tehet a Hirmondó, ha valamely téves hír demontálásáról lesz szó. Kezére járhat a hatóságoknak, büntények felderítésénél, bűnösök kézrekerítésénél. A bűntények részleteiről, tettesek személyleírásáról általa értesül leghamarabb a közönség és segédkezet nyújthat a rend őreinek.

Tény az is, hogy gyakran egyesek vagy vállalatok nagy veszteségei kerülhetnek el az által, hogy az ország minden részében egyszerre kap hiteles értesülést mindenki. Általános ismeretes dolog, hogy a vidéken csak nagyobb ezégek, vagy egyes spekulánsok kapnak Budapestről üzleti, főleg tőzsdei ügyekben távirati értesüléseket. A jól értesült spekulánsok azután igyekeznek a közönséget kihasználni. Az sem ritka eset, hogy a vidéki üzletember budapesti megbízottja spekulációinak esik áldozatul. Ezeket a bajokat mind orvosolja a *Telefon-Hirmondó*.

Ennek segélyével egy időben és pedig a távirati utnál is sokkal gyorsabban értesül-

nek budapestiek és vidékiek mindarról, a mi az üzlet, a kereskedelem körébe vag. legyen az termény, érték, vagy vállalat, a melynek részvényei a budapesti, esetleg külföldi tőzsdéken jegyeztek. Hogy ez milyen nagy fontosságú dolog pl. Ujpestre, e nagy kereskedelmi emporiumra nevez is, azt talán felesleges bővebben fejtegetnünk.

A Telefon-Hirmondó kiterjeszkedésétől a napi sajtó örvendetes fejlődése is várható. A közönség fokozott érdeklődéssel fogja várni azt a hírlapot, a mely részletes tájékoztatást nyújt azokról az eseményekről, a melyekről a *Hirmondó* rövid, távirati stílusban előadott híre alapján már értesült, főleg a vidéki lapoknak lesz jó a szerkesztőségükbe bevezetett beszélő újság. Ettől fogják kapni leggyorsabb tudósításaikat.

És mennyi, előttünk eddig ismeretlen szórakozásban lesz része a vidékieknek ezennel, S az újpestieknek már van is. Kemény téli időben, mikor gyakran a vasúti összeköttetés is megszakad, a *Hirmondó* sodranya lesz az egyetlen szál, a mely a várost a világhoz köti. De ez aztán hatalmas szál lesz. Mi mindent fog ez magával vinni. *Nappal pontosan megállapított napirend szerint* beosztott *hasznos és érdekes* híreket, a politika iránt érdeklődők általa fognak hírt nyerni az országgyűlés vitáiról részletes és hű tudósítások alakjában már az ülések tartama alatt rögtön azok befejezése után. Partklubok döntő fontosságú értekezleteiről s egyáltalán minden fontos politikai újdonságról rögtön értesít a *beszélő* újság.

A gazdák s a tőzsdén érdekelt kereskedők bizonyára szívesen látják a napirendnek a tőzsdéi és gazdasági hírekkel foglalkozó számos pontját, míg a löversenysport folyton szaporodó barátai, a kiket elfoglaltságuk vizsdatartástól, hogy Budapestre, Alagra, vagy Bécsbe elmenjenek versenyekre, de a kik papíssal azokon mégis angazsálva vannak, az fogja örömmel elföltetni, ha a nevezett városok futtatásairól *minden futam után* rögtön kapnak részletes tudósítást a *Hirmondó* útján. De a rendőri szenzációkról, szerencsetlenségekről, tüzekről, s a mi főleg a hölgyeket érdekli a színházakról és multságokról is gyorsan és pontosan referál a beszélő újság. Este azután jön a szórakozás és pedig első sorban az operai előadások hallgathatása.

Igen, az ország egyetlen dahnü színháza, a budapesti operaház, ez időtől kezdve decentralizálódik. A klasszikus operaszenét, minden előadás alkalmával elhozzák pl. Ujpestre is a *Hirmondó* vezetékei s az operaház premierjeit a vidék ugyanakkor fogja élvezni, a mikor Budapest. Színházi előadásokon kívül meg *katonazenében, cigánymuzsikában* és igen gyakran *házi hangversenyekben* is gyönyörködhetnek az előfizetők, ez utóbbiakon a főváros első művésznői, művészei és írói közvetlenül a *Telefon-Hirmondó* hallgatói számára énekelnek, zenélnek, vagy legújabb műveiket olvasásuk fel. De a gyermekek számára is van multság, minden esütörtökön délután 5-6 óra között, a mikor is *gyermekestély* néven kedves kis hangversenyeket rendeznek számukra.

Mindzket az előnyököt nagy mértékben fogja észrevehetővé tenni a *riadójel*. Sok kísérletezés után a *Hirmondó* műszaki osztályának sikerült kitalálni egy olyan jelzőkészüléket, a mivel a szerkesztőség figyelmeztetheti a publikumot egy-egy nagyobb fontosságú eseményre, a miről éppen akkor ad hírt a beszélő újság. Szükséges volt ez azért, mert a közönség nem ülhet szakadatlanul a *Telefon-Hirmondó* kagylóinál s így talán éppen azt mulasztaná el a nap történetéből, a mi a legfontosabb. A riadójelet használja fel a vállalat a *pontos* idő jelzésére is. Reggel 9 delben 12 és este 6 órákor mindig megszólal a riadójelet és hangja és tizedmásodpercnyi pontossággal tudatja a meteorológiai intézet által megállapított időpontot. Ez az intézkedés elejét fogja venni annak a régi miszeriának, hogy az órák mindenütt máskepp és pontatlanul járnak. Ugyancsak a riadójelet tudatja az operai felvonások kezdetét is.

Hasznos és szórakoztató tehát egyaránt a *Telefon-Hirmondó*, a miről — Ujpestnek máris van, a távollakó vidéknek pedig ugy hisszük — nem sokára lesz alkalma meggyőződést szerezni. Ké ha az országban szerte kitépül a *Hirmondó* hatalmas hálózata, ez ismét oly dolog lesz, a melyre a külföld előtt (a hol

effele még sehol sincs) büszken hivatkozhatunk, mint rohamos haladásunk egyik erős bizonyítékára. Nincs is már messze az az idő, a mikor a vidék is egészen természetesen fogja találni, hogy az egy központban elhangzott felolvasást vagy zenét az ország legkülömbözőbb részeiben egyszerre ezren meg ezren hallgathassák. A *Telefon-Hirmondó* is arra a sorsra fog jutni, a mire a többi nagy korszakos találmány: a vasut, a táviró és a telefon — megszokják és nélkülözhetetlenné valik. Ujpest közönsége is szépen felkarolta ezt a pompás magyar vállalatot, s talán nem csalódunk, ha azt hisszük, hogy rövid idő múlva már egy intelligens család lakásából sem fognak hiányozni a *Hirmondó* kagylói.

P. Magyar Elek.

A »Nemzeti iskola« egy újpesti tanférfluról.

A »Nemzeti Iskola« legutóbbi számában Schwarcz Mór újpesti érdemes tanítóról a következőket írja: »Néhány szó egy öregert.« Az újpesti állami elemi tanítók között van egy testben, lelekben összetört ember, a kinek 75 év nyomja vállát, s a ki 54 év óta szolgálja a magyar kultúrát, s ily hosszú idő nem volt neki elég arra, hogy meg hátralevő néhány nappal, mint kiérdemelt öreg munkás, nyugalmába tölthetné. Ez öreg ur, idsb. Schwarcz (Szekely) Mór. A neve Magyarország tanferflói előtt nem ismeretlen, hiszen ma is közkezen forognak az elemi népiskoláknak I.—IV. oszt. számára írt »számtani gyakorló könyvei,« a melyek már hat kiadást értek. Ezeket kívül írta volt az egyenetlek megfejtes-nepies modorban czimű művet, mely e tereen uttóbb munka volt, melynek megjelenésekor boldogult Brassay bácsi külön levelben gratulált a szerzőnek. Ez öreg bajtárs 1823-ban született Hajdu-Nánason. A debreczeni ref. kollegiumban erősegit telt, s ezután az orvos-pályára lépett, de szegénysege miatt abba kellett hagyni tanulását s Uj-Verbászra ment tanítónak 1844-ben. Innen Balassa-Gyarmatra hírták a magyar nyelv tanáranak, de itt sem maradt sokáig, hanem Budapestre jött a dr. Fischer Löbl akkor híres kereskedelmi iskolájához. Itt találta 1848. s mint nemzetőr a kormányfal Debrecezenbe menekült, a honnan visszajött előbbi állomására. 1858-ban az újpesti íz. hírköztség hívta meg akkor alapított iskolájához, a hol a helytartó-tanács igazgatójának nevezte ki. Szorgalmas munkatársa volt az akkor egyedüli paedagogiai lapnak, az »Ungarische Schulbote«-nak s több éven át, mint megyei bizottsági tag tevékenyen működött. Később, midőn a felekezeti iskoláit a község vette át, az igazgatóságról Mady Lajos javára önként mondott le, s azóta mint rendes tanító szolgált a községet és legutóbb az államot. — És nem szegény-e a magyar államra az, hogy egy ilyen ferflu megmost is kénytelen tanítani, hiszen a nyugdíjából nem élhet meg, mert az 54 évi tanítóságából csak 1872-től számítanak az évei? Szegény nem meri kérni nyugdíjazását, mert fél, hogy sok évi hű szolgálata jutalmául egy csillogó keresztet kap, s csak 70% nyugdíjat.

Ebből pedig keletlen Ujpesten hátra levő napjait gond nélkül letrölni. Jó volna módját találni annak, hogy az összetört öreg teljes fizetésével melessen nyugdíjba. Talán az is nyombat valamit a latban, hogy ez az ember, a kit a eszászari helytartó-tanács nevezett ki igazgatójának, akkor is mikor bñu volt magyarul szólni, magyarul tanított Ujpesten: s hogy ma Ujpest teljesen magyar város, abban neki elévülhetetlen érdemei vannak.

Ezekhez mi meg annyit teszünk hozzá, hogy a kerület képviselője, a gondnokság és az újpesti társadalom a maga részéről tegyen meg mindent és ezen érdemekben gazdag és Ujpesten megőregedett tanferflu részére eszközölje ki a teljes nyugdíjat, azután szabadítsa fel a terhes tanítás alól.

Heti tájékoztató.

Január 31 nap.

13. csütörtök. Vidor, József nádor felszázados jubileuma előtt megh. 1847.

14. péntek. Bódog, III. András-ban kihal az Árpád-ház fiága 1301.

15. szombat. Mór apát. Darányi Ignác földművelésügyi miniszter szül. 1849. Az »Uj-

pesti íz. négyelet« bálja a Colosseumban este 9 órákor.

16. vasárnap. Marcell, Dembins'y, lengyel tábornok szül. 1791.

17. hétfő. Antal, Franklin Benjamin szül. 1706.

18. kedd. Piroška, A német csász. helyreáll. Versaillesben 1871.

19. szerda. Sárka, Kollonich esztergomi érsek, állammin. megh. 1707.

HIREK.

Tisztelettel kérjük az egyletek, körök, testületek és intézetek vezetőit, hogy minden a kebelükben előforduló eseményről gyorsan értesíteni sziveskedjenek, mert minden hozzánk beérkezett tudósítást azonnal közvetítjük a »Telefon-Hirmondó« szerkesztőségével, hogy a közönség gyorsan tudomást szerezzen róla.

— **Eszküvő.** Králik Ignác vasárnap f. é. január hó 16-án d. u. 4 órákor vezető oltárhoz az újpesti rom. kath. templomban Mlady Lujza k. az. Mlady Antal kedves leányát, Boldogság kiserje frigyüket!

— **Személyi hírek.** Illek Vineze esperesplébános, gondnoksági elnök, két heti tartózkodásra Abbáziába utazott.

— **Névmagyarosítás.** A mint a hivatalos lap mult esütörtöki száma közli Kohn Bernat újpesti lakos »Kovácsra« magyarosította nevet.

— **Közgyűlések.** Az újpesti ker. és iparbank f. hó 16-án d. u. 3 órákor tartja IX. ér. rendes közgyűlését saját egyleti helyiségeiben. Árdad-ut 3. szám a. — Az újpesti takarékpénztár pedig f. hó 23-án d. u. 3 órákor tartja XXIX. évi rendes közgyűlését saját helyiségeiben. Árdad-ut 17. — Az »Ujpesti tornaegyesület« ez idei közgyűlését az egyesület helyiségeiben (Árdad-ut, polg. fiúiskola) f. évi január hó 22-én este 6 órákor tartja meg. Targy: 1. titkári jelentés, 2. zárszámadás, 3. a számvizsgáló bizottság jelentése, 4. jövő évi költségvetés 5. tisztújítás, 6. esetleges indítványok. Felhívtnak a t. tagok, hogy a közgyűlésen minél számosabban megjelenni sziveskedjenek. Ha nevezett napon a közgyűlés az alapszabályok értelmében megtartható nem volna, akkor f. évi január hó 29-en újabb közgyűlés tartatik, mely tekintet nélkül a megjelent tagok számára határozatképes lesz.

— **Az »Ujpesti Takaré- és Segély-Szövetkezet«** felszámolás alatt 1898. évi január hó 23-án délután 4 órákor az egylet helyiségeiben rendkívüli közgyűlést tart a következő tárgysorozattal: 1. A felszámoló-bizottság jelentése és lemondása. 2. Uj felszámoló-bizottság választása.

— **Közgyűlés.** Az »Ujpesti gyermekbarát-egyesület« mult esütörtökön tartotta tagjainak meleg érdeklődése mellett ez idei közgyűlését. Silbermann Izidor elnök hatásos megnyitója után Györk József titkár az évi jelentést, Kurez Gyula pénztáros pedig a pénztári jelentést olvasta fel. Mindkettő helyesítőleg tudomásul vétetett és a tisztviselőknak a felmentvény megadatott. A hozzánk beküldött »mérleg« szerint az egyesületnek 1300 frt 61 kr. bevétele és 1187 frt 26 kr. kiadása volt. A kiadások tételéből kiemeljük, hogy az egyesület segélyezéseket 61 frt 50 krt., 87 gyermek felruházására 828 frt 40 krt. és a felruházott gyermekek megvendéglésére 10 frt 94 krt. adott ki. A pénztári maradvány ez evre 113 frt 35 kr. Ezek után a tisztújítás következett. Megválasztott: elnöke: Silbermann Izidor, alelnöke: Steininger Gyula, titkárrá: Bugyi Lajos, pénztárnokká: Kurez Gyula, jegyzővé: Gyürkí Aladar, választmányi tagokká: Békési Imre, Barth Mór, Deutsch Sándor, Deutsch József, Glüek Jónás, Latiz János, Lőrincz Mihály, Neumann N., dr. Venetiáner Lajos, Weissberger Márkus, Weisz Jónás, Weisz Lipót és Zweig Adolf. Ezzel a közgyűlés az elnök elítésével vezet ért. Kívánjuk, hogy a derek egyesület működése a jövőben is oly áldásos legyen, mint a milyen nemesen működött a közjóért és a humanizmus szolgálatában a multban.

— **Uj iparhatósági biztos.** A járási főszolgabíró Csepreghy Pált nevezte ki iparhatósági biztosnak. Az iparosok egy küldöttsége

a főszolgabíró arra akarta bírni, hogy Ugró Gyulát nevezze ki iparhatósági biztosul, de a főszolgabíró ismerve Csepreghy Pál erélyét, ügybuzgalmát és a helyi viszonyokban való ismeretét, a küldöttség kérelme dacára mégis Csepreghy Pált nevezte ki. Ez az országban az első eset, hogy az I. fokú iparhatóság egy iparost nevezett ki iparhatósági biztosul.

Jóváhagyott költségvetés Pestmegye közgyűlése az e hó 11-én tartott folytatolagos ülésen jóváhagyta, hogy Rákospalota község 200.000 frt költséggel aszfalt-makadással burkoltassa és zárt csatornákkal láthassa el az utcáit.

Anyakönyvvezetői kinevezés. A belügy-miniszter a dunakeszi anyakönyvi kerületbe Bálintffy Pál bíróköt anyakönyvvezető helyettesé nevezte ki és őt a házassági anyakönyv vezetésével és házasságkötésnél való közreműködéssel is megbízta.

Uj takarékpénztár Ujpesten. A mint az »Oszlály-sorsjáték« írja Ujpesten egy új takarékpénztár van alakulóban. A mozgalmak élén — így írja nevezett lap — Ujpest községnek több előkelősége áll. Az alakulási tárgyalások kedvező eredménnyel folynak s nagyon valószínű, hogy az új takarékpénztár még ez év első felében megkezdí működését. Az új takarékpénztár 200.000 korona alaptőkevel kezdí meg működését. — üzletkörét a legszilidabb alapra fekteti majd s hasznos szolgálatot vél tenni Ujpest hitel igénylő iparosainak és kereskedőinek egyaránt.

Liliput-sütemény. Az újpesti kiflik és zsemlyék oly kicsire törpültek, hogy csak nagyítóüveggel lehet észrevenni. Ezért a közsegi előljárással nagyon helyesen cselekednek, ha megengedné, hogy a rákospalotai pékek Ujpesten is árulhassanak süteményt, mert a rákospalotai kiflik és zsemlyék az újpestiekhez képest valóságos óriások. Azután az itteni kenyér drágasága mellett pedig szintén jó volna kenyérbehozatalt engedélyezni, mert nem esoda, ha a kenyér drágasága miatt a nép elégedetlen és ezáltal mind jobban terjed a szocializmus.

Gyermek-hangverseny. A »Telefon Hírmondó« ma esütörtökön este 5—6 óráig, kedves apró hallgatóink örömeire, gyermekhangversenyt rendez, a melyen előkelő művészek fognak közreműködni.

Az »Ujpesti izr. nőegylet« bálja iránt, mely most szombaton lesz, a legmesszebb menő érdeklődés mutatkozik. Előre jelezhetjük, hogy ez az idei báloknak legfényesebbike lesz, mert a rendezőség mindent elkövetett, hogy a bál fényes sikerét biztosítsa. A Colosseum terme ez alkalommal gyönyörűen lesz feldisztve és két zenekar fogja a tánc alá való hűzni. A bálra annyian készülnek, hogy a szabóműhelyekben alig győzik a szebbnél szebb ruhák varrását. Karneval herceg tehát teljes pompával fog bevonulni a Colosseumba és megkezdí uralkodását. Mi részünkről azt kívánjuk, hogy a fényes mulatság után minél több eljegyzési hírt közölhessünk lapunkban.

Az »Ujpesti kaszinó« — a mint jeleztük — múlt szombaton tartotta meg, kevés számú résztvevő mellett, serlegfelavatási ünnepélyt. Sajnáljuk, hogy a serlegfelavatási ünnepélyről csak ennyit referálhatunk, mert a kaszinó udvariassága nem engedte meg, hogy erre az ünnepélyre a sajtót meghívja.

Az »Ujpesti zeneművelő egyesület« múlt szombaton igen fényesen sikerült házi hangversenyt rendezett, melynek minden egyes számát a jelen volt előkelő vendégek zajosan megtapsolták. Nevezett egyesület szép hivatást teljesít Ujpesten, nagy buzgalommal, lelkesen törekszik nemesebb el-el-érni, — csodáljuk tehát, hogy az egyesület, mely nagyobb felkarolásra érdemes, az újpestiek részéről oly csekély támogatásban és pártfogásban részesül. Csak nincs kimulában Ujpesten a zene iránti érzék, — lelkesedés, mely a szívben a hazafiság lángját ápolja és fejleszti?

Felolvasás. Az »Ujpesti izraelita iparos és kereskedő ifjak« együletében hetenként esütörtökön oktató, nemesítő előadásokat tart dr. Venetiáner Lajos az egyesület igazgatója, ápolva azokkal a tagokban a hit, a hazafiság és az emberszeretet nemes tüzet. Folyó hó 6-án este a »munkáról és a mesterségekről a régi zsidóknál«

nagy közönség előtt felolvasást tartott Szabolcsi Miksa az »Egyenlőség« szerkesztője. A felolvasás után melyet a hallgatóság lelkesen megéljenzett, dr. Venetiáner Lajos főrabbi lelkes szavakban mondott köszönetet az ép oly élvezetes, mint tanulságos felolvasásért, mely könnyed, népszerű nyelven igazán becses tanulmányt nyújtott. A felolvasási estélyre a nagy számban egybegyűlt tagokon kívül eljött községünk több előkelősége és számos helybeli és budapesti vendég. A felolvasás után rendezett vacsoránál megeredtek a fölköszöntők. Dr. Venetiáner Lajos szép szavakkal megtaltta az »Egyenlőség« működését és mint felekezeti lap páratlan befolyását, terjedtségét, mit főképen annak tulajdonít, hogy a lap mindig összetudta egyeztetni a hazai érdeket a felekezeti eszökkel. Élteti az »Egyenlőség« szerkesztőjét, Szabolcsi a főrabbit és a hitközségi elnököt, Weisz Mór Szabolcsi Miksánét, a kedves »kiadóhivatalt« köszönti Glas Izor az egyület és annak derek megteremtőjét, dr. Venetiáner Lajost el-élteti. Elsner Simon dr. Glas lelkes toasztban élte. A felköszöntőknek 11 órákor, az utolsó Budapestre induló villamos vetett véget.

A Telefon Hírmondó igazgatósága a következők közlésére kért fel bennünket: Tudomásunkra jutott, hogy hallgató közönségünkben némelyek kagylóikat arra használják fel, hogy azokba mindenféle trágár kifejezéseket kiabáljanak, s ez által a nagyközönséget zavarják a felolvasások, vagy az opera átvitelek és hangversenyek hallgatásában. Tisztelettel felkérjük most összes hallgatóinkat, hogy a kagylóinkba való belebeszéléstől egyáltalán tartózkodjanak. Ha e kellemetlenségek kérelmünk dacára sem fognak megszűnni, műszaki osztályunk, melynek ez módjában áll, ki fogja puhatolni, hogy kik azok az előfizetőink, a kiknek alomasián a zavaró bekiabálások történnek. Az ilyeneket azután töröljük előfizetőink sorából, a náluk levő kagylókat elszerezeltjük, sőt ellenük feljelentést teszünk. Bátorak vagyunk azonban remélni, hogy azok a néhányan is, a kik eddig a visszaéléseket talán jóhiszeműen elkövettek kérelmünk meg fogják hallgatni, s ez esetben nem lesz szükség arra, hogy a fennebb jelzett messzebb menő rendszabályokhoz nyuljunk. (Sajnos, hogy ezen bebeszélések — mint értesülünk — Ujpestről történnek, a mi nem valami nagy illedelemre vall. Szerk.)

Sorsjegyhuzások. Január hóban meg negy sorsjegy huzás lesz, meg pedig: 14-én a 3% szerb 100 frankos sorsjegy, 16-án a 4% magyar jelzáloghitelbank sorsjegy, 25-én a 3% magyar jelzáloghitelbank sorsjegy és 25. és 26-án az oszlály-sorsjegy IV. huzása. Felhívjuk ezekre a huzásokra a sorsjegytulajdonosok figyelmét. Hátha Fortuna szekere egyik polgártársunknál áll meg? Öszinten kívánjuk!

Holdfogyatkozás. Múlt pénteken éjjel, a hold, mely most igen magasan áll az égen, korongjának egy kis részével a föld magvának árnyékába lepett, a honnan másfél órával később ismét kikerült. A mag árnyékát a felárnyék előzte meg. Éjjeli 11 óra felé a világos holdkorongot ez a felárnyék, mely délkeletről jött, kissé elhomályosította. Éjjel után 53 perczel a délkeleti holdszelen a magárnyék jelent meg. Reggeli 1 óra 40 perczkor a fogyatkozás tetőpontját érte el. Innen kezdve a magárnyék hátrább szorult, látszólag jobbra fordult, azaz délnyugatnak és reggeli 2 óra 28 perczkor elhagyta a holdat. Persze ezt mind láttuk volna, sajnós azonban a borult és ködös idő megakadályozott, a szép látványban való gyönyörködésben.

Kimutatás Az Ujpesti népkonyha javára befolyt gyűjtésekről.

Wolfner Gyula és társa 100 frt. Friedmann Ármán 100 frt. Kohn Miklós 50 frt. Dr. Führer Simon 15 frt.

Weisz Adolfné urnó gyűjtő-ivén: Lerner Samu 10 frt. Grünbaum 1 frt. Erben Samu 10 frt. Szél Manó 1 frt. Zsoldos János 5 frt. Dr. Altwer József 1 frt. Weisz Adolf 5 frt. Fuchs N. 10 kg. hús. Összesen 33 frt.

Dorner Nándorné urnó gyűjtő-ivén: Dorner Nándor 3 frt.

Deutsch Antalné urnó gyűjtő-ivén: Löwy Ignác 50 frt. Löwy Ármán 10 frt. Löwy Ferenc 10 frt. Schwartz Mór 1 frt. Lichtenstein Izidor 2 frt. Spitzer Henrik 1 frt. Csepesányi

Béla 5 frt. Illek Vincze 5 frt. Mandel Zsigmond 1 frt. Szerényi Kázmér 5 frt. Lichtenstein Lipót 3 frt. Deutsch Antal 3 frt. Gyermekbarát-egyesület 5 frt. Bauer Hermann 2 frt. Lichtenstein Mór 3 frt. Löwinger Mór 50 kr. Kurecz Gyula 2 frt. Schwarcz Ignác 1 frt. Pfeiffer M. 50 kr. Steiner József 1 frt. F. J. 1 frt. N. N. 2 frt. G. S. 50 kr. K. M. 50 kr. Kriszt József 100 kg. káposzta. Bard N. 25 tányer. Klein Bernát 100 kg. burgonya. Összesen 115 frt.

Fornheim Dávidné urnó gyűjtő-ivén: Ujpestvidéki takarékp. 10 frt. Fornheim Dávid és neje 3 frt. Összesen 13 frt.

Fornheim Izidorné urnó gyűjtő-ivén: Fornheim Izidor 5 frt. Fornheim Zsigmond 1 frt 50 kr. Összesen 6 frt. 50 kr.

Frey Gusztávné urnó gyűjtő-ivén: Frey Gusztávné 2 frt. Jutefono és szövő-gyár 10 frt. Összesen 12 frt.

Klein Ignáczné urnó 4 frt.

Klein Bernátné urnó 3 frt.

Katz Antalné urnó gyűjtő-ivén: Klein N. 1 frt. Kalmár 50 kr. Fleischmann Tivadar 1 frt. Diamant Ignác 3 frt. Dr. Boross 1 frt. Wagner Samu 2 frt. Adler N. 50 kr. Nasser testvérek 3 frt. Klein Náthán 1 frt. Katz Antal 3 frt. Összesen 16 frt.

Waldapfel Fülöpné urnó gyűjtő-ivén: Waldapfel Fülöp 3 frt. Halmay Lajosné 1 frt.

Köszönetnyilvánítás.

25 frt azaz huszonöt forintból melyet nagyságos Mautner Mihály ur új év alkalmából az Ujpesti Gyermekbarát Egyesületnek ajándékozott, melyért fogadják ez uton az egyesület öszinte köszönetet.

Ujpest, 1898. január hó 11-én.

Az elnökség.

Szerkesztői üzenetek.

Kiváncsinak. Japánban Matsuo-Hito uralkodik. Szül. 1852-ben november 3-án. Uralkodik 1867 óta. A legfiatalabb uralkodó I. Sándor szerb király, a ki 1876. évi augusztus 24-én születet és 1889. márczius 6 óta uralkodik. Utana következik Abbas, Khediv egyiptomi uralkodó, a ki 1874-ben született és 1892 óta uralkodik.

S. H. urnak helyben. Az a bizonyos karácsonyi corpus delicti meg mindig a szerkesztőségben van. Egy hőtig őrizzük meg, azután az utókor gyönyörkötetésére beküldjük a muzeumba.

Idsb. Szalay István urnak helyben. A kérdéses nyilatkozatot sem egyéb közleményt — a Keiner ügyre vonatkozólag — nem küldünk, miután szerkesztőségünk tagjaival abban állapotunk meg, hogy személyes ügyeknek egyáltalán nem adunk helyet lapunkban. Tehát a papirkosárba tettük.

Előfizetőnek. A »Telefon Hírmondó« naponta 3 óráig 3 óráig és fél 6 óráig 6 óráig mondja n helyi híreket. Ujpesti hírekkel gyakran foglalkozik, de ezentúl még gyakrabban fog foglalkozni, mert mi minden hozzánk beküldött hírt közzé tesszük a »Telefon Hírmondó«-val.

A miniszterek fogadnak. Miniszterelnök fogad pénteken d. u. 4—5 óráig. — Belügyminiszter fogad pénteken d. u. 4—5 óráig. Pénzügyminiszter fogad hétfőn d. u. 3 órákor. — Honvédelmi miniszter esütörtökön d. e. 10—1 óráig. — Földmívelésügyi miniszter kedden d. u. 4 órákor. — Horvát-szlavonországi miniszter naponként (vasárnap kivételével) 10—1 óráig. — Igazságügyminiszter esütörtökön d. u. 1 órákor, Vallás- és közoktatásügyi miniszter esütörtökön délután 4 órákor. — Kereskedelmi miniszter fogad hétfőn d. u. 4 órákor.

»Ujpesti általános önszegélyző egylet mint szövetség«.

Felhívás!

»Az újpesti általános önszegélyző egylet mint szövetség« 1898—1901 végéig terjedő

nyolczadik évtársulatát

1898. január hó 1-én nyitja meg.

Felkérletnek mindazok, kik az ezennel hirdett újabb évtársulatnak tagjai kívannak lenni, az üzletresz-jegyzés iránt f. évi december 1-től december hó 31-ig intezkedni sziveskedjenek, minthogy az itt jelzett időn tul ezen évtársulatba tagok fel nem vehetnek. A beiratás üzletreszzenként 25 kr.

Jegyezni lehet: az Ujpesti Takarékpénztár épületében levő egyleti helyiségben (Árpád-ut 17. sz. a.), Diamantstein Lajos igazgató-elnöknel (Ujpest, Árpád-ut 10.) és Fischer Antal füzserkereskedő urnál (Árpád-ut).

Ujpest, 1897 december havában.

Az igazgatóság.

Az Ujpesti Kereskedelmi- és Iparbank részvénytársaság 1897. évi zármérlege, veszteség- és nyereség-számlája.
Mérleg-számla.

Vagy on	frt		kr.		Te her	frt		kr.	
Készpénz	4299	75			Részvénytőke	100000			
Értékpapírok	32240	40			Tartaléktőke	19942	86		
Váltótárca	524362	87			Takarékbetétek	324763	34		
Értékpapír előleg	4297				Visszszámított váltók	139267	82		
Ingatlan	18900				Betét kamatadó	464	23		
Irodai berendezés	2000				Fel nem vett osztalek	108			
Folyó számlai adósk	14154	32			Közös ingatlan kezelése	209	97		
Előre fizetett lakber	83				Hitelezők	2832	84		
Előlegek	411	60	600748	94	Bélyegilleték	44	57		
					Átmeneti kamat	2963	72	590597	36
					Nyeremény-egyenleg: áthozat mult évről	106	04		
					nyeremény ez évre	10045	54	10151	58
			600748	94					600748
									94

Veszteség- és nyereség-számla.

Veszteség	frt		kr.		Nyereség	frt		kr.	
Betét kamat	8058	07			Nyeremény áthozat mult évről		106	04	
Betét kamat adó	805	75			Váltó kamat		37906		
Visszszámítási kamat	15096	38			Értékpapír előleg kamat		350	58	
Kezelési költség és lakber	3938	69			Értékpapír kamat		2092		
Tisztí fizetés és lakber-jaradek	4663	23			Különféle kamat		391	27	
Adó	2036	84			Nyomatvány díj		525	50	
Leírás: a váltótárczából	667				Behajtási jutalek		245	31	
Az irodai berendezésből	199	16	35465	12	Kezelési általány az Ujp. Önség. egylettől		4000		45616
Nyeremény-egyeleg: áthozat mult évről	105	04							
nyeremény ez évre	10045	54	10151	58					45616
									70
									70

Ujpest, 1897 december hó 31-én.

Klein Géza s. k.
penztárnok.

Schwartz s. k.

Az igazgatóság:

Friedmann Ármin s. k.
elnök.

Csepcsányi s. k.

Gottlieb Adolf s. k.
főkönyvelő.

Weisz s. k.

Ezen mérleget és veszteség-nyereség-számlát megvizsgáltuk és az illető könyvekkel és értékekkel teljesen megegyezőnek találtuk.

A felügyelő bizottság:

Tanos Pal s. k.

Dr. Schwartz s. k., f. b. elnök.

Klein Ignácz s. k.

Weisz Adolf s. k.

Az Ujpesti Takarékpénztár 1897. évi zármérlege, veszteség- és nyereség-számlája.

Vagy on.				Te her.			
Pé- könyvi lapszám		frt	kr.	Pé- könyvi lapszám		frt	kr.
350	Pénztár	4003	78	315	Részvénytőke	60000	
332	Bankváltók	frt 494.697.39		346	Tartalékalap	34735	59
	» nál leírás	209.	39	351	Takarékbetétek	306044	76
			194488	353	Visszszámított váltók	170534	
192	Intézeti ház	32000		357	Átmeneti kamatok	1850	
340	Ingatlan A.	18900		357, 318, 344.	Fel nem vett osztalek	859	20
343	Butorok	2000		337	Hitelezők	155	65
308	Értékpapírok	5300		324	1896. évi nyereség-áthozat	184.87	
314, 345, 356.	Adósk	25169	57		1897. » tiszta nyereség	7497.67	7682
			581861				54
							581861
							74

Veszteség- és nyereség-számla.

Veszteség.				Nyereség.			
	frt	kr.			frt	kr.	
250	Házberado	356	25	348	Kamatok	36522	25
251	Jövedelem-adó	2040	84	352	Kezelési általány	1500	
309	Háztenntartás	159		355	Házber	2397	84
344	Tisztí lakberék	1106	66	343	Nyomatványok	300	78
328	» fizetések	2803	26				
347	Betéti kamatok	10073	19				
329	Visszszámítási kamatok	13239	61				
333	Üzleti költségek	2184	62				
342	Jaradekadó	1050	77				
332	Bankváltóknál leírás	209					
	1897. évi nyereség						
			33223	20			
			7497	67			
			40720	87			40720
							87

Ujpest, 1897 december 31-én

Kriszt Ferencz s. k.
penztárnok.

Hochbaum Jakab s. k.
elnök.

Sonnenfeld Miksa s. k.
vezérigazgató.

Az igazgatóság:

Friedmann Ármin s. k.

Diamantstein Lajos s. k.

Deutsch Zsigmond s. k.

Boskovics Alajos s. k.

A f. és mellékkönyvekkel megegyezőnek találtuk:

A felügyelő-bizottság:

Dr. Eisner Simon s. k.

Dr. Lichtmann Henrik s. k.

Frey Gusztáv s. k.

Schwartz Vilmos s. k.

Nyomatott Fuchs Antal könyvnyomdájában, Árpád-ut 20 sz.